

פניני הפרשה

עקב

עלון מס'

1049

שנה כ"א התש"ף

יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים. נייד: 052-7654216

כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. דוא"ל: 7654216@gmail.com

הבריאה בשירות האדם השלם

והיה עקב תשמעון וגו' ושמר ה' אלוֹקֵיךָ לך את הברית ואת החסד אשר נשבע לאבותיך – יש כאן הבטחה מיוחדת לקבלת שכר גם בעולם הזה, כפי שכתוב בהמשך הפסוקים: וברך פרי בטןך ופרי אדמתך וגו'. ולכאורה הרי "שכר מצוה בהאי עלמא ליכא"?

אלא מבארים המפרשים כי למעשה אין זה תשלום על המצוות, כי שכר המצוות הוא לאין שיעור, ועין לא ראתה אלוֹקִים זולתך, ואין אפשרות לשלם שכר כל כך גדול בעולם. אלא שכל ההבטחות הם אפשרות שאדם יוכל לעבוד את ה' בצורה נוחה ונעימה בלי מפריעים ובלי טרדות העולם הזה.

וכבר כתב המסילת ישרים שאדם השלם שעושה מעשים טובים ומשתמש בענייני העולם הזה לסיוע לעבודת בוראו, כל הברואים בעולם כולל הדוממים, שמחים בצאתם לעזור לו. כמו שמצינו באבני המקום ששם יעקב מראשותיו, שכל האבנים רבו על מי יניח צדיק את ראשו.

*

מסופר על הרב מפונוביז' שכאשר שהה באמריקה לצורך איסוף כסף לישיבה ולמוסדות התורה, קיבל נמק ל"א באחת מרגליו. דרש ברופאים המומחים ואמרו לו כי אין עצה אלא לכרות את הרגל הפגועה. התייעץ עם יועצים רפואיים ורבנים והכל אמרו פה אחד כי יש צורך לעבור את הניתוח.

שלח הרב טלגרמה לארץ ישראל לחזו"א לשאול בדעתו, ותשובתו של החזון איש היתה חד משמעית: בשום אופן אין לכרות את הרגל! ואכן, אחרי כמה שבועות, הרגל הבריאה לתדהמת הרופאים.

כשחזר לא"י, נכנס מיד לחזו"א לספר לו אודות המופת ולהודות. אמר לו החזו"א: דע לך, כי כשהגיעה הטלגרמה ששלחת אלי, הייתי עסוק בלימוד סוגיית פסיק רישיה ולא ימות, והכוונה היא שאי אפשר להתוך ראש של עוף ויישאר חי, כך הבנתי שמרמזים לי מן השמים שאי אפשר להתוך רגל של ראש ישיבה שהוא צריך אותה כדי להעמיד את הישיבה.

שיא תורני	עצה טובה
<p>הפסוק שמוזכרים בו הכי הרבה מצוות "את ה' אלהיך תירא, אתו תעבד, ובו תדבק, ובשמו תשבע" (דברים י, כ).</p>	<p>יש כמה "זמני רצון" שבהם כדאי במיוחד להיות קשובים ופחות שיפוטיים כלפי הילדים: 1. זמן ההשכמה בבוקר (אגב, אצל הקטנים יותר, יש מקביל לזמן הזה, והוא זמן ההשכבה לישון). 2. זמן היציאה ללימודים – מחקרים מראים שעבור הילדים, הפרידה מהבית ממשיכה ללכת אתם ומשפיעה על התפקוד שלהם בשאר היום. 3. זמן החזרה מהלימודים – בדרך כלל בזמן הזה אנו עסוקים ועלולים להתעלם, או לנפנף בידים תוך כדי שאנו באמצע שיחת טלפון חשובה. כדאי לעצור ולהאיר פנים, להתעניין, כדי לתת את מלוא תשומת הלב לילד החוזר. 4. זמן החזרה שלנו הביתה – בזמן שאנחנו מגיעים, בדרך כלל כל הדמיונות שלנו על בית שקט ונקי מתנפצים: אנו מבחינים בכל הדברים הלא מסודרים, באורות הרבים שדולקים סתם וכו', ואנו נוטים למחות ולקטר. אם בדקות הראשונות נצליח לא להעיר, נעשה בזה תיקון גדול. (ע"פ הרב דן טיומקין שליט"א)</p>

מניד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוניד סערון זצ"ל

"האדם הפקח תמיד בוחר רק בדבר הטוב ודוחה הדבר הרע. אמנם ישנם לפעמים דברים מזויפים שנראים לעין כדברים טובים ובוחר בהם האדם, אך הפנימיות שלהם הם רעים בהחלט, והם נקראים צבועים, שמבחוץ מחמת הצבע והקישוט נראה טוב אך בפנימיות כולו רע. לא כן דבר שאינו צבוע ותוכו כבד, זהו הדבר הטוב המעולה. ולזה מי שאינו שם לבו לבדוק ולעיין היטב בדבר שרוצה לעשות, הוא נתקל בהפסדים אלו, ובטענות אלו בא היצה"ר לאדם שמראה לו רק הצביעות, ר"ל יופי הדבר מבחוץ ומסתיר מעיניו פנימיות אותו דבר והנולד ממנו ומה שכרוך וקשור בו הפסדים והיזקים". ("מגיד חדשות" ח"ט עמ' מ"ז)

הן לה' אלקיך השמים וגו' כי ה' אלקיך הוא אלקי האלקים וגו' עושה משפט גר יתום ואלמנה וגו' ואהבתם את הגר – קצת קשה מה השייכות של פסוקים י"ז-י"ט המדברים בענין גדלותו יתברך ששופט בצדק ואינו לוקה שוחד ה"ו להטות דין, למה שהזכיר משה רבנו ע"ה בפסוקים י"ד-ט"ו "הן לה' אלהיך השמים וגו' רק באבותיך חשק" וגו'. ואפשר לבאר בס"ד על פי מה שראיתי להרב נחלת בנימין שכתב לתרין את הקושיא הידועה במסכת ברכות (ל"ה ע"א), שכתוב אחד אומר לה' הארץ ומלוואה וכתוב אחר אומר והארץ נתן לבני אדם, שכאשר דיינים של מטה דנים בצדק הרי שנעשים הם שותפים לקב"ה במעשה בראשית וכמבואר במסכת בבא בתרא (י' ע"ב), (וכבר הארכתי בביאור מאמר זה בתחילת פרשת שופטים. ע"ש). וכיון שנעשים שותפים לקב"ה, הרי שיש להם זכות בשמים ובארץ, וכיון שלשמים ולארץ יש דין חלוקה, הרי שהולקים כביכול השמים שמים לה', והארץ נתן לבני אדם. וכשאין דין צדק רח"ל הרי שלה' הארץ ומלוואה. עכ"ד. (והוב"ד בספר דבר השוה על פרשת ראה). והנה בפסוק י"ד משה רבנו מקלם את הקב"ה "הן לה' אלהיך השמים ושמי השמים הארץ" וגו', ואפילו הכי בחר בכם מכל העמים ונתן לכם זכות בעוה"ו, ובזכותכם חיים כל האומות בארץ, והטעם משום שאתם דנים דין צדק ואז שייך לחלוק העולמות. ולזה סמך פסוקים י"ז-כ', שהקב"ה שומר משפט צדק ועל כן גם אתם מחוייבים לעשות כך, כי בדבר הזה תלוי קיומכם בארץ וכדלעיל. ועל דרך זה יש לכונן את פירוש רש"י (להלן ט"ז כ') על הפסוק צדק צדק תרדוף, שכתב: כדאי הוא מינוי הדיינים הכשרים להושיב את ישראל על אדמתן ולהחיותן. ע"ש. ועיין במדרש רבה (אחרי מות, כ"ג ג') שאמרו שם שכל העולם קיים בזכות ישראל. ע"ש. ועל פי האמור אפשר לבאר הכוונה, כי בלא שישראל עושים משפט צדק בעולם, אזי "לה' הארץ ומלוואה", ורק בזכות ישראל יש חלוקה בין הארץ לשמים. (מכת"י הגאון רבי משה לוי זצ"ל).

נקודת חן / עובדיה חן

מכה של אבא

בחכמתו: "מוסר ה' בְּנֵי אֵל תִּמְאָס וְאֵל תִּלְקַח בְּתוֹכָחָתוֹ. פִּי אֵת אֲשֶׁר יֵאָהֵב ה' יוֹכִיחַ וְכָאֵב אֵת בֶּן יִרְצָה" (משלי ג, יא-יב).

העובדה שה' מעביר לי מסר מעידה כאלף עדים שחשוב לו מה אני עושה, וחשוב לו שאעשה את זה נכון. אנשים סביבי חוטאים וחייהם יפים, ורק אני סובל? זה אומר שה' האב האוהב רואה שאני 'שוה השקעה' ומצפה ממני להתקדמות.

*

אולם רבנו יוסף חיים זצ"ל בספרו "בן איש חי" (דרושים) כותב שהתוכחה של הקב"ה נובעת מאכפתיות גדולה הרבה יותר משל אב בשר ודם לבנו. וזאת הוא מדייק ממה שנקט הפסוק בלשון "כאשר ייסר איש את בנו", ולא "כאשר ייסר אב את בנו".

הן אמת שאב מרחם על בנו יותר מאשר על ילדים אחרים, אך אם נתבונן בכך, למעשה לא תמיד כוונת האב רק לטובת הבן, אלא גם לטובת עצמו, שלא יתבזה בכך שגידל ילד רע. לעומת זאת, איש המאמץ ילד ומגדל אותו, כשהוא מחנך ומייסר את בנו המאומץ, הרי בודאי הוא מתכוון אך ורק לטובתו של הבן בלבד, שהרי גם במקרה שלא ילך בדרך הישר, אין לו חרפה מכך כמו אביו מולידו.

ולכן דקדק הכתוב לומר: "כאשר ייסר איש את בנו ה' אלוקיך מיסוך" - היסורים שמביא עלינו הקב"ה, ידמו ליסורים שמייסר איש את בנו המאומץ, שנועדו אך ורק לטובת הבן, בלי שום טובת הנאה לו עצמו.

מספרים על רבי מנדל מפרימשלאן זצ"ל שפעם אחת ערך סעודת הודיה. "איזה נס ארע לרבי?" שאלו החסידים. הסביר הרבי: "מאן דהוא ביישני היום בפומבי". "ולשמחה מה זו עושה?" התפלאו המסובים. ענה הרבי בהתרגשות: "אדם שהבריא מחוליו אינו עורך סעודת הודיה בגלל שהבריא, אלא משום שנתמרקו עוונותיו ביסורים. וכיון שפסקו יסוריו ונרפאה מחלתו - אות היא שתם המירוק. ואם אמרו חכמינו שאדם שנתבזה מתמרקים עוונותיו - וכי לא מן הדין הוא שאערוך אף אני סעודת הודיה?!..."

*

בדברי הפרידה של משה רבנו מעם ישראל, הוא מגלה להם את היחס המיוחד שהם זוכים לו אצל הקב"ה: "פִּי פָאָשֶׁר יֵיסַר אֵישׁ אֶת בְּנוֹ - ה' אֱלֹהֶיךָ מֵיִסְרָךְ".

פסוק זה מסייע לנו להביט ביחס נכון לקשיים ויסורים, ולראות בהם בעצם קריאה אישית של ה' אלינו. האור החיים הקדוש מסביר זאת במשל לאדם הרואה קבוצת ילדים משליכים בוץ אחד על השני. הוא חושב בלבו "עד כמה חסרי חינוך ילדים אלה!", אך ממשיך הלאה. והנה לפתע הוא מגלה את בנו משתובב ביניהם. מיד הוא ניגש אליו, נוזף בו ומחזירו לבית. "אבא, למה רק עלי צעקת?!", מתלונן הילד בדרך, "הרי היו שם עוד הרבה ילדים?". נוטל האב את ידו של הילד ומסביר: "דוקא כך נזפתי, מפני שאתה בני אהובי, ומסור אני לעתידך החינוכי לטוב לך כל הימים". וזהו שאמר שלמה

דיספרו לבניהם / ספור לשלחן השבת

לא תגורו

בידו שולחן ערוך "חושן משפט", ובא אצל השופט הערבי.

כששאלו הקאדי אם נכון הדבר שהוא מפלה בפסק הדין בין יהודי לגוי, פתח הרב את השולחן ערוך, והקריא את ההלכה שאין נשבעים על טענת הגוי...

השופט ביקש וקיבל תרגום לדברים, ואז נענה ואמר בגילוי לב: "האמת היא ששיערתני שכך הוא דינכם, אבל לא דימיתי שיעמוד בך האומץ להופיע בפני ולהקריא את הסעיף! ואומץ לב לבלי חת - הוא התנאי הראשוני של הדיין!".

אחד מיהודי חאלב נתבע על ידי גוי בפני רבה של ארם צובה הגאון רבי מרדכי לבטון זצ"ל. כפר היהודי בתביעה, והרב לא הצריכו שבועה. ידע הגוי שבמקרה מקביל, אם יהודי היה תובע, היה הרב משביע את הנתבע, הלך והתלונן בפני הקאדי - השופט המוסלמי, על האפליה.

חרה אפו של הקאדי והוא זימן אליו את הרב לראות אם נכונה השמועה. חששו מקורביו של הרב מזעמו של הקאדי, והפצירו ברב שלמרות שעל פי ההלכה אין משביעין את היהודי, הפעם יאשר באופן חד-פעמי את השבועה פן יצא הקצף על היהודים.

אולם רבי חיים מרדכי לא הטה אוזנו לדבריהם. נטל את היהודי פטר משבועה, ואת הרב פטר לשלום!

☺ זה לא חנוק! ☺

ישבו פרנסי העיר ודנו האם להאריך את כהונתו של רב העיר.

כל הפרנסים הסכימו פה אחד להאריך, מלבד הזקן שבהם שלא הסכים.

כששאלוהו לסיבת סירובו, הסביר להם אותו זקן וכסיל: "מקחנו מקח-טעות היה. מינינו אותו לרב משום שאמרו עליו שהוא בקי בכל התורה כולה, ואילו עד עכשיו עדיין הוא יושב ולומד כל היום..."

☺ חנוק חנוק אפא... ☺

ככל שיהודי לומד יותר תורה, הוא מבין כמה הוא בעצם יודע פחות, כמה התורה גדולה עמוקה ורחבה, וכמה הרבה עליו ללמוד ולחזור. כן, גם אם הוא בקי בכל התורה כולה...

מגילה עפה (ר"ת עלון פניני הפרשה) / מכתבים למערכת

מכתב ממורנו הגאון רבי מיכאל סגרון שליט"א

לכבוד ידי"ן הרה"ג רבי עובדיה חן שליט"א, הוצק חן בשפתותיו, שלום וברכה!

ראיתי בעלון "פניני הפרשה" לפרשת פינחס מס' 1045 שכתב שהשיר המפורסם ביותר על ירושלים הוא "ירושלים של זהב". וזאת אעיר ששמעתי מהגה"ק הצדיק רבי ינון חורי זצ"ל שהביטויים היפים שלו 'גנובים' מהמקורות: "ירושלים של זהב" הוא מהתכשיט שהבטיח רבי עקיבא לאשתו רחל. ו"לכל שיריך אני כינור" הוא מהקינה המפורסמת של רבי יהודה הלוי "ציון הלא תשאלני". ע"כ. ואפשר להוסיף בשבחה של ירושלים שממנה נברא כל העולם, שהרי בה אבן השתיה שממנה הושתת העולם. וה' יזכנו לראותה בתפארתה.

ואסיים בברכה רבה לעורך ולקוראים. מיכאל סגרון נ"י

ראה זה חדש!

מכון "שרי זבולון" מבשר לציבור הרחב כי בעזרת ה' עומד לצאת לאור מגזין צבעוני ומושקע

שיעסוק במורשת המפוארת של עדת תוניסיה וג'רבא מכל זווית אפשרית

המגזין יצא כל שלושה חודשים, והוא יכלול כתבות סיפורים תמונות וחומרים נדירים

למעוניין להירשם כמנוי, נא לשלוח מייל ל: benifene@gmail.com או ליצור קשר ב- 050-6235157

אור המאיר

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א

(פתוך ספר "מקור נאמן" ח"ג שעתיד בע"ה לראות אור)

שאלה: האם צריך לבטל שידוך טוב בגלל שהבחור דורש פאה?
תשובה: אפשר לעשות פשרה וללבוש פאה הנקראת "פוני", דהיינו שכל הפאה מכוסה רק שתי אצבעות ממנה מגולות, ואם לאו – יש לבטל השידוך. יגיע בע"ה בחור טוב ממנו שישמע לדרישות ההלכה.

שאלה: לאחרונה יש לי הצעת שידוך מסוימת, ואפשר שיגמר הדבר לטובה. יש לי חשש כי בעקבות כך אאלץ לעבור לגור למקום אחר, ואפסיק למסור שיעורים בציבור, וזכות הרבים לא תעמוד לי יותר. תשובה: הייך קודמין לחיי כלם. ובעה"ו תעמוד לך זכות הרבים בכל מקום אשר תדרוך כף רגלך.

שאלה: האם צריך לכתוב בכתובה את שמות המשפחה של בני הזוג?
תשובה: כדאי לכתוב שם משפחה, להכיר מי הם החתן והכלה.

שאלה: האם צריך לכתוב בכתובה שמות נוספים של בני הזוג שאינם מוכרים?
תשובה: שם שנשתקע, אין צריך לכתוב. ואם יש שם ידוע לקצת קרובים ואינו מפורסם לכלם או שם הכתוב בתעודת הזהות – יש לרשום אותו בין סוגריים.

שאלה: ברצוני לכתוב את כתובתי על גבי קלף, כמו כתיבת סת"ם. אך מאן דהוא העירני, כי אין בזה כל טעם, כי ממילא חייבים להשאיר את הכתובה אצל אם הכלה, וחייבת להישאר סגורה ומסוגרת. ואני שואל, האם מותר למסגר את הכתובה, ולתלות אותה כתמונה?

תשובה: יש עושים שלש כתובות: אחת מקושטת במסגרת בבית החתן והכלה. ואחת בבית הורי הכלה למשמרת. ועוד העתק ברבנות. לא שמעתי שצריכה להיות "סגורה ומסוגרת" בבית אם הכלה. האם זו יריחו?

שאלה: האם נכון מה שאומרים שאם נקרעה הכתובה – אין שלום בית?
תשובה: דברים במלים. יש לחדש כתובה ותו לא.

שאלה: ממתי מתחילים ימי השבע ברכות – מתחילת הברכה הראשונה שמתחת לחופה או מסיום הברכה האחרונה (נפקא מינה כשהברכה הראשונה נאמרת לפני השקיעה והאחרונה לאחר השקיעה)?
תשובה: מסתברא מסיום הברכה האחרונה.

שאלה: כמה ברכות צריך לברך בשבע ברכות שאינו מתקיים בבית החתן?
תשובה: אפשר לברך כל הברכות, ובתנאי שיהיו שם פנים חדשות. וכן היה המנהג בתונס וג'רבא ומרוקו. וכן היה מנהג ירושלים לפני כמאתים שנה, וכמ"ש בשו"ת אהל יוסף. ועיין ברכת ה' (ח"ד פרק ה' סעיף ג').

שאלה: האם אפשר לברך שבע ברכות כשיש רק אדם אחד "פנים חדשות"?
תשובה: אפשר, כי המלה "פנים" שייכת גם באדם אחד.

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com

לע"נ רחל בת מזל ע"ה
לע"נ לאה בת שרה ע"ה
לע"נ עזיזי בר כמונה לבית חדוק ז"ל

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל
לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל

לרפואת דורון בן שרה הי"ו